

Ìwé Dániẹ̀lì — Nọmbà Kẹrin

Òkúta Ìwọ̀n

Jeff Pippenger

2023-11-27

A n sọrọ nípa “àkókò méje” ti Lefitiku ogún-ún méfà gégé bí a ti se aṣojú rẹ nínú ìwé Dániẹ̀lì. A n se bẹ̀ẹ̀ nítorí pé ọ̀kan lára àwọn àbùdá àṣotẹ̀lẹ̀ tí “àkókò méje” ni pé ó sojú “òkúta ikòsẹ̀” tí àwọn akẹ́lé kò. Mo n túmò òkúta ikòsẹ̀ tí a sàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ nínú Ìwé Mímọ̀ gégé bí òtítọ̀ kan tí a lè rí, sùgbọ̀n tí a kò rí. Fún àwọn tí wọ̀n rí i, ó se yebíye, sùgbọ̀n fún àwọn tí kò rí i, kì í se ohun tí wọ̀n kòsẹ̀ sí lórí nikan, bí kò se òkúta náà tí n lo wọ̀n di erupẹ̀.

Nígbà tí Kristi gbé òkúta tí àwọn akólé kò sílẹ̀ kalẹ̀, Ó fi hàn pé òkúta ipilẹ̀ igun náà yóò di “orí” igun náà. Ifẹ̀hónúhàn nípa òkúta tí a kò sílẹ̀ nínú Ìwé Mímọ̀ ní í se pẹ̀lú bí Ọlórún se n kọ́já lo kúrò lórí àwọn èniyàn májẹ̀mú àtíjọ̀, nígbà kan náà sì ni Ọlórún n wọ̀ inú májẹ̀mú pẹ̀lú àwọn èniyàn tí kì í se èniyàn Ọlórún tẹ̀lẹ̀ rí.

Jésù wí fún wọ̀n pé, Njẹ́ ẹ̀ kò tì kà nínú Ìwé Mímọ̀ rí pé, Òkúta tí àwọn akẹ́kọ̀ kò sí, òun náà ni ó di olórí igun: isẹ̀ Olúwa ni èyí, ó sì jẹ́ ohun iyanu ní ojú wa bí? Nítorí náà ni mo se wí fún yín pé, a ó gbà ìjọba Ọlórún kúrò lódò yín, a ó sì fi í fún orílẹ̀-èdè kan tí yóò máa so èso rẹ̀ jáde. Ènikẹ̀ni tí yóò bá ṣubú sórí òkúta yìi ni a ó fọ̀; sùgbọ̀n ẹ̀ni tí òun náà yóò bá ṣubú lé lórí, yóò lo ó nínú títí di erupe. Mátíù 21:42–44.

“Àṣotẹ̀lẹ̀ àsikò” àkọ̀kọ̀ tí àwọn àngẹ̀lì mímọ̀ darí William Miller sí ni “àkókò méje” ti Lefitiku ogún-ún méfà. Adventismù Laodisia bèrẹ̀ ilàna fifọ̀ àwọn òtítọ̀ ipilẹ̀ lulẹ̀, èyí tí Olúwa fi ọwọ̀ Miller kó jọ, nípa kíkò iwádíí Miller àkọ̀kọ̀ gan-an sílẹ̀. Dájúdájú, àpẹ̀júwe àṣotẹ̀lẹ̀ èyíkẹ́yí nípa ipilẹ̀ mímọ̀ jẹ́ àpẹ̀júwe Kristi, ẹ̀ni tí í se “Òkúta” náà; nítorí náà, ikòsílẹ̀ “àkókò méje” náà ní ọdún 1863 kì í se pé ó n tọka sí ibèrẹ̀ ilàna ikòsílẹ̀ àwọn òtítọ̀ ipilẹ̀ nikan, sùgbọ̀n ó tún dúró fún ikòsílẹ̀ Kristi. Gégé bí ẹ̀rì Kristi nípa òkúta tí a kò sílẹ̀, bẹ̀ẹ̀ ni Peteru pẹ̀lú fi hàn pé ọ̀kan lára àwọn àṣotẹ̀lẹ̀ tí ó ní í se pẹ̀lú òkúta ipilẹ̀ ni pé ní ikeyin yóò di “orí igun”.

Nítorí náà pẹ̀lú ni a ti kọ̀ ó sínú Ìwé Mímọ̀ pé, Wò ó, èmi n fi òkúta igun àkọ̀kọ̀ kan sí Sioni, àyànfẹ̀, iyebíye: ẹ̀ni tí ó bá sì gbà á gbọ̀ kì yóò dààmú. Nítorí náà fún yín tí ẹ̀ gbàgbọ̀, ó jẹ́ iyebíye: sùgbọ̀n fún àwọn aláìgbọ̀ràn, òkúta tí àwọn akólé kò sílẹ̀, òun náà ni a fi se orí igun náà, àti òkúta ikòsẹ̀, àti àpáta idí iṣubú, àní fún àwọn tí n kòsẹ̀ ní ọrọ̀ náà, nípa àìgbọ̀ràn wọ̀n: èyí tí a sì yàn wọ̀n sí pẹ̀lú. Sùgbọ̀n ẹ̀yin jẹ́ iran àyànfẹ̀ kan, egbé àlùfáà ọba, orílẹ̀-èdè mímọ̀, èniyàn iní àkànse; kì ẹ̀ lè máa fihàn iyin ẹ̀ni tí ó pè yín jáde kúrò nínú òkùnkùn sínú imọ̀lẹ̀ iyanu rẹ̀: àwọn tí tẹ̀lẹ̀ kì í se èniyàn kan rí, sùgbọ̀n tí wọ̀n ti di èniyàn Ọlórún nísinsin yìi: àwọn tí kò rí àánú gbà rí, sùgbọ̀n tí wọ̀n ti rí àánú gbà nísinsin yìi. 1 Peteru 2:6–8.

Òkúta ipilẹ̀ ní ibèrẹ̀ Egbé Adventist, di orí igun. Isaiah wà ní ifòkànbalẹ̀ pẹ̀lú Kristi àti Peteru, Isaiah sì lo òkúta ipilẹ̀ náà láti sàpẹ̀rẹ̀ àwọn èniyàn májẹ̀mú kan tí a n kọ́já lo fún àwọn èniyàn májẹ̀mú tuntun kan. Nínú ẹ̀rì rẹ̀, ó sàpẹ̀rẹ̀ egbé kan tí wọ̀n ti dá májẹ̀mú pẹ̀lú ikú, tí wọ̀n sì ti gba irọ̀ kan. Irọ̀ tí wọ̀n gbà náà ni irọ̀ tí Paulu tọka sí gégé bí ohun tí n mú itanjẹ̀ alágbára wá sórí àwọn

tí n dá májẹmú pẹ̀lú ikú, nítorí wọn kò gba ifẹ́ òtítọ́.

Nítorí náà, ẹ gbọ̀ ọ̀rọ̀ Olúwa, ẹ̀yin ọ̀kúnrin eḷégàn, tí n sàkóso àwọn ẹ̀niyàn wònyí tí ó wà ní Jerusalemu. Nítorí ẹ̀yin ti wí pé, A ti bá ikú dá májẹmú, a si ti se àdéhùn pẹ̀lú ọ̀run àpáàdì; nígbà tí ináwó iyà tí n kún bò bá kojá, kì yóò dé ọ̀dọ̀ wa; nítorí pé irọ̀ ni a ti fi se ibi isádi wa, a si ti fi ara wa pamọ́ sáábẹ̀ èké: Nítorí náà báyii ni Olúwa Ọ̀lọ̀run wí pé, Kíyèsì i, mo fi òkúta kan lélé ní Sioni fún ipilẹ̀, òkúta àyẹ̀wò, òkúta igun olówó iyebiye, ipilẹ̀ tí ó dájú: ẹ̀ni tí ó bá gbàgbọ̀ kì yóò yára. Ìdájọ̀ pẹ̀lú ni ẹ̀mi yóò fi se ọ̀jẹ̀ iwọn, ọ̀dodo si ni ẹ̀mi yóò fi se ọ̀jẹ̀ ọ̀dòdó; yinyin yóò si gbá ibi isádi irọ̀ kúrò, omi yóò si bò ibi ipamọ́ náà mọ̀lẹ̀. A ó si fọ̀ májẹmú yín pẹ̀lú ikú tú, àdéhùn yín pẹ̀lú ọ̀run àpáàdì kì yóò si dúrò; nígbà tí ináwó iyà tí n kún bò bá kojá, nígbà náà ni a ó tẹ̀ yín mọ̀lẹ̀ lábẹ̀ rẹ̀. Isaiah 28:14–18.

“Àkókò méje” ni a ti fi irò bo pamọ́, àti nígbà tí Ọ̀lọ̀run bá kojá lọ kúrò lójú àwọn ẹ̀niyàn májẹmú Rẹ̀ àtijọ́, tí Ó si wọ inú májẹmú pẹ̀lú ẹ̀gbẹ̀rún lónà ọ̀gọ̀rún-ún méjilélógójì àti ẹ̀gbẹ̀rún mērin, òkúta tí igbà kan rí jẹ̀ òkúta igun tí a kọ̀ yóò gòkè láti di “orí” igun náà. Fún àwọn tí ó lóye òtítọ́ yìi, ó jẹ̀ iyebiye, sùgbọ̀n fún àwọn tí kò lóye rẹ̀, òkúta tí ó di orí igun náà kì í se pé ó kàn fọ̀ wọn túútúú nikan, sùgbọ̀n ní itumọ̀ àpẹ̀júwe ó tún di òkúta ibojì wọn.

Nínú iwé Dániẹ̀lì, ní orí kejo àti esẹ̀ kọ̀kàndínlógún, a rí “ipẹ̀yà ikeyin” ti ibínú náà, báyii ni a si fi mọ̀ pé dandan ni kí “ipẹ̀yà àkókò” ibínú náà náà wà. Àkókò láti ọ̀dún 677 sáájú ibi Kristi títi di October 22, 1844, dúrò fún àkókò tí a ọ̀o fi tẹ̀ ibi mímọ̀ (àti ogun náà) mọ̀lẹ̀. Sùgbọ̀n gégé bí Dániẹ̀lì orí kọ̀kànlá, esẹ̀ kẹ̀rindínlógójì ti so, a ọ̀o jẹ̀ kí ijopápa máa se aseyorí títi ibínú náà yóò fi parí. Bí ipẹ̀yà ibínú náà ní orí kejo bá n sojú ọ̀pin àkókò kan, nígbà náà ipẹ̀yà ibínú náà ní orí kọ̀kànlá náà n sojú ọ̀pin àkókò kan pẹ̀lú. Ẹ̀yí ni ohun tí Bíbẹ̀lì fi kedere kóni, bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé a ti fi irọ̀ bo òtítọ́ yìi pa mọ̀ láti ọ̀wọ̀ àwọn tí wọn ti bá ikú dá májẹmú.

Ìparí ibínú méjèèjì náà n sojú iparí àkókò kan náà pátápátá, nítorí pé àwọn méjèèjì jẹ̀ imúṣe ẹ̀gún kan náà ti ẹ̀gbẹ̀rún méjì, ọ̀ọ̀dúnrún méjilélógún ọ̀dún itúká, igbèkùn àti ẹ̀rú. Ìjọba àríwá ni ó kọ̀kọ̀ jìyà itúká, igbèkùn àti ẹ̀rú tí “àkókò méje,” nígbà tí ní ọ̀dún 723 BC, ọ̀ba Asiria mú wọn lọ sí igbèkùn. Ìjọba gúúsù náà jìyà ipín kan náà ní ọ̀dún 677 BC. Jeremiah jẹ̀rìí sí òtítọ́ yìi.

Israẹ̀lì jẹ̀ àgùntàn tí a ti tú ká; àwọn kinnìún ti lé e kúrò: ní ibèrẹ̀ ọ̀ba Asiria ti jẹ̀ ẹ̀ run; àti ní ikeyin Nebukadnessari ọ̀ba Babeli yìi ti fọ̀ egungun rẹ̀. Jeremiah 50:17.

Jeremiah n tọ̀ka sí ìdájọ́ tí n lọ síwájú ní ipele dé ipele. Àwọn ará Asiria kó ijọba àríwá lọ ní ọ̀dún 723 sáájú ibi Kristi, léyìn náà wọn mú Manasseh lọ sí Babeli, ilú-olú wọn, ní ọ̀dún 677 sáájú ibi Kristi. Léyìn náà Nebukadnessari mú Jehoiakimu, nípa bèẹ̀ sí samisi ibèrẹ̀ àádọ̀rin ọ̀dún igbèkùn ní ọ̀dún 606 sáájú ibi Kristi. Léyìn náà Nebukadnessari mú Sedekiah, ó si pa Jerusalemu run ní ọ̀dún 586 sáájú ibi Kristi.

A ti ti kilọ̀ fún ijọba gúúsù pé wọn yóò jìyà ipínlẹ̀ kan náà gégé bí ijọba àríwá bí wọn bá tẹ̀síwájú nínú isọtẹ̀ wọn. Ìdájọ́ ijọba àríwá yóò se lórí ijọba gúúsù, àmì ìdájọ́ náà si ni okùn iwọn kan tí a ó nà sórí Júdà. Nínú ẹ̀rì Isaiah, “okùn iwọn” nikan ni, sùgbọ̀n nínú ayọ̀kà tí ó tẹ̀lé e, “okùn iwọn” náà ni “okùn iwọn Samaria.”

Nítorí náà, báyií ni Olúwa Ọlọrun Israẹli wí, Wò ó, èmi yòò mú irú ibi bẹẹ wá sórí Jerusalemu àti Juda, tí ẹnìkẹni tí ó bá gbọ nípa rẹ, etí rẹ méjèèjì yòò máa dún. Èmi yòò sì na okùn iwọn Samaria sórí Jerusalemu, àti òdòdó ilé Ahabu; èmi yòò sì nu Jerusalemu bí èniyàn ẹẹ ní nu àwò, ní fifó ọ, àti ní yíyí i dojú isàlẹ. Èmi yòò sì kọ àṣẹkù ogún mi sílẹ, èmi yòò sì fi wọn lé ọwọ àwọn ọtá wọn; wọn yòò sì di ije àti ikógun fún gbogbo àwọn ọtá wọn; nítorí pé wọn ti ẹe ohun tí ó burú ní ojú mi, wọn sì ti mú mi bínú láti ọjó tí àwọn baba wọn ti jáde kúrò ní Ejibiti títi di ọjó yìí. 2 Àwọn Ọba 21:12–15.

Àwọn ifihàn àṣòtẹlẹ méjì wà nínú àwọn ẹṣẹ tí a ṣẹṣẹ tọka sí tí a gbòdò ronú lé lórí. Èkínní ni kíkó etí máa dún, èkejì sì ni òjé iwọn. Nínú àwọn ẹṣẹ wònyí, a tún fi okùn iwọn Samaría hàn gégé bí òjé iwọn ilé Áhábù. Okùn iwọn àti òjé iwọn jẹ irinṣẹ idájó, tí a n ló nínú iṣẹ ikólẹ. Nínú àwọn ẹṣẹ náà, wọn fi hàn pé idájó kan náà tí a mú ẹ lórí ijoba àriwá, tí a sojú fún gégé bí Samaría àti ilé Áhábù, ni a ó mú wá sórí Júda àti Jerúsálẹmù. Nígba tí a gbé ikilò náà kalẹ, a ti kọlu ijoba àriwá Israẹli tẹlẹ, a sì ti ẹgun rẹ, a ti pa á run, a sì ti kó o lọ sí igbèkùn. Írántí idájó Ọlọrun n mú kí etí àwọn tí n gbọ ikilò náà máa dún. Òjé iwọn àti kíkó etí máa dún ni a rí lẹmẹta kọkọkan nínú Ìwé Mímó. Nínú ọrọ kọkọkan, wọn n sojú fún ibínú Ọlọrun sí àwọn èniyàn Tirẹ.

Oluwa sì wá, ó sì dúró, ó sì ké gégé bí ti igbà miiran pé, Samuẹli, Samuẹli. Nígba náà ni Samuẹli dáhùn pé, Sọrọ; nítorí iranṣẹ rẹ n gbọ. Oluwa sì wí fún Samuẹli pé, Wò ó, Èmi yòò ẹe ohun kan ní Israẹli, èyi tí yòò mú kí etí gbogbo ẹni tí ó bá gbọ ọ rò. Ní ọjó náà ni Èmi yòò mú gbogbo ohun tí mo ti sọ nípa ilé Eli ẹe sí i; nígba tí mo bá bẹrẹ, Èmi yòò sì parí pẹlú. 1 Samuẹli 3:10–12.

Ìṣubú ilé Éli ni àṣòtẹlẹ náà tí yòò mú kí etí méjèèjì máa dún lójú ẹni gbogbo tí ó bá gbọ ọ. Dídún etí, ní àkókò Sámúẹli, ṣàpeṣe ikojá ilé Éli. Ìmúṣe àṣòtẹlẹ tí a fi fún Sámúẹli ni iṣubú ilé Éli àti idásílẹ Sámúẹli gégé bí wòlì. Sámúẹli dúró fún àwọn èniyàn kan tí, gégé bí Pétèrù ti wí, ní igbà àtijọ kì í ẹe èniyàn Ọlọrun, sùgbọn nísinsin yìi wọn ti di bẹẹ, nítorí nígba tí a fi Sámúẹli múlẹ gégé bí wòlì, ilé Éli ni a parun. Jeremáyà náà sì kéde idájó sí aṣáájú Jerúsálẹmù tí ó mú kí etí máa dún.

Kí o sì wí pé, Ẹ gbọ ọrọ Olúwa, ẹyin àwọn ọba Juda, àti ẹyin ará ibùgbé Jerusalemu; báyií ni Olúwa àwọn ọmọ-ogun, Ọlọrun Israẹli, wí; Kíyèsì i, èmi yòò mú ibi wá sórí ibi yìí, èyi tí ẹnìkẹni tí ó bá gbọ ọ, etí rẹ yòò hó. Jeremiah 19:3.

Gbogbo àwọn itọkasí mẹta sí etí tí n rún ni a so mó àwọn èniyàn májẹmú kan tí wọn ti dá májẹmú pẹlú ikú, tí a sì lẹyin náà gbógun ti, ẹgun, pa run, tú ká, tí a sì kó lọ sí ẹrú. Etí tí n rún jẹ àmì idájó ibínú Ọlọrun, a sì tún ẹe afihàn àmì idájó náà lẹmẹta nínú Ìwé Mímó pẹlú ọrọ náà “plummet.” A ti ka a tẹlẹ nínú Keji Àwọn Ọba àti Isaiah, sùgbọn itọkasí miiran kan ẹ wá sí “plummet” nínú Ìwé Mímó, àti nínú itọkasí yẹn a tùmọ ọrọ plummet láti inú ọrọ Héberù miiran, ju nínú àwọn itọkasí méjèèjì sáájú lọ.

Angẹli tí ó n bá mi sọrọ sì tún padà wá, ó sì jí mi, gégé bí a ti n jí èniyàn kúrò nínú oorun rẹ. Ó sì wí fún mi pé, “Kí ni iwọ rí?” Mo sì dáhùn pé, “Mo ti wo, sì kíyèsì i, wípẹ fitílà wúra pátápátá kan wá, pẹlú àgò kan lórí rẹ, àti fitílà méje rẹ wá lórí rẹ, àti ọpá méje sí àwọn fitílà méje tí n bẹ lórí rẹ. Àti igi olífi méjì wá lẹgbẹẹ rẹ, ọkan ní apá ọtún àgò náà, èkejì sì ní apá ọsì rẹ.” Mo sì dáhùn, mo sì sọ fún angẹli tí ó n bá mi sọrọ pé, “Kí ni wònyí, olúwa mi?” Nígba náà ni angẹli tí ó n bá mi sọrọ dáhùn, ó sì wí fún mi pé, “Ìwọ kò mọ ohun tí wònyí jẹ bí?” Mo sì wí pé, “Rará,

olúwa mi.” Nígba náà ni ó dáhùn, ó sì sọ fún mi pé, “Èyí ni ọ̀rọ̀ Olúwa sí Serubbábèlì, pé, ‘Kì í ẹ̀ se nípa agbára, ẹ̀bẹ̀ ni kí í ẹ̀ se nípa ipá, bí kò ẹ̀ se nípa Èmí mi,’ ni Olúwa àwọn ọ̀mọ̀-ogun wí. ‘Ta ni iwọ, iwọ ọ̀kè nílá? Níwájú Serubbábèlì iwọ yóò di pètẹ̀lẹ̀; yóò sì mú òkúta orí rẹ̀ jáde pẹ̀lú igbe ayọ̀, tí wọn yóò máa ké pé, “Oore-ọ̀fẹ̀, oore-ọ̀fẹ̀ sí i.”’” Pẹ̀lúpẹ̀lú, ọ̀rọ̀ Olúwa tún tò mí wá pé, “Ọ̀wọ̀ Serubbábèlì ni ó ti fi ipilẹ̀ ilé yìí lélé; ọ̀wọ̀ rẹ̀ ni yóò sì parí i náà; iwọ yóò sì mò pé Olúwa àwọn ọ̀mọ̀-ogun ni ó rán mi sí yín. Nítórí ta ni ó ti gan ojọ̀ ohun kékeré? Nítórí wọn yóò yọ̀, wọn yóò sì rí ọ̀jẹ̀ iwọn ní ọ̀wọ̀ Serubbábèlì pẹ̀lú àwọn méje wònyí; ojú Olúwa ni wọn, tí ń sárá kiri ká gbogbo ayé.” Nígba náà ni mo tún dáhùn, mo sì wí fún un pé, “Kí ni igi ọ̀lífí méjì wònyí ní apá ọ̀tún fitílà náà àti ní apá ọ̀sì rẹ̀?” Mo sì tún dáhùn lẹ̀kansi, mo sì wí fún un pé, “Kí ni ẹ̀ka ọ̀lífí méjì wònyí tí, nípasẹ̀ ọ̀pá wúrà méjì náà, ń tú ọ̀róró wúrà jáde láti inú ara wọn?” Ó sì dáhùn fún mi, ó sì wí pé, “Ìwọ̀ kò mọ̀ ohun tí wònyí jẹ̀ bí?” Mo sì wí pé, “Rárá, olúwa mi.” Nígba náà ni ó wí pé, “Àwọn wònyí ni ẹ̀ni méjì tí a fi ọ̀róró yàn, tí ń dúró lẹ̀gbẹ̀ Olúwa gbogbo ayé.” Sekaria 4:1–14.

Ọ̀rọ̀ tí a tùmọ̀ sí “ọ̀pá iwọn pẹ̀lú òkúta iwọn” nínú Kejì Àwọn Ọ̀ba àti Isaiah ogún-dín-lógbòn, ni “mishqāl,” itumọ̀ rẹ̀ sì ni iwọn. Nínú àwọn ẹ̀sẹ̀ méjèjì, a ó fi iwọn kan (ọ̀pá iwọn pẹ̀lú òkúta iwọn) kún okùn náà. Iwọn náà ni a ń lò nínú àsekále, ó sì ń sojú idájọ̀. Okùn tí ó ní iwọn jẹ̀ okùn idájọ̀. Okùn Samaria ni àkókò “igba méje,” tàbí ẹ̀gbẹ̀rún méjì, ọ̀dúnrún-ún méjidínlógún ọ̀dún. Àkókò kan náà ni a ó fi lé ijọba guúsù lóri, gégé bí a ti mú un wá sórí ijọba àríwá. Iparí ọ̀kọ̀ọ̀kan àwọn okùn náà ni a fi hàn nínú iwé Danieli gégé bí iparí ibínú ikeyin tàbí iparí ibínú àkókò. Nínú Danieli ni a ti sàfihàn àkókò náà gégé bí àkókò tí Jerúsálemu àti ogun náà yóò jẹ̀ kí agbára méjì tí ń mú idahoro wá, iyeṅ keferi àti papacy, tẹ̀ mọ̀lẹ̀. Àkókò méjèjì yóò bẹ̀rẹ̀ nígbà tí a kọ̀lu olú-ilú wọn kọ̀ọ̀kan, tí a sẹ̀gun wọn, tí a run wọn, tí a sì mú àwọn ará wọn lọ sí irẹ̀kojá.

Sùgbòn nínú Sakaraya, ọ̀rọ̀ náà “plummet” ni a dá láti inú àpapọ̀ ọ̀rọ̀ Heberu méjì. Ọ̀rọ̀ àkókò ni “eben”, ó sì tùmọ̀ sí “láti kọ̀ ilé”, ó tún tùmọ̀ sí “òkúta” pẹ̀lú. Ó tùmọ̀ sí “òkúta ilé”. Lẹ̀yìn náà ni a so ọ̀rọ̀ náà pọ̀ mọ̀ ọ̀rọ̀ Heberu “bediyl”, tí ó tùmọ̀ sí “láti pín tàbí yà sọ̀tọ̀”. “Plummet” nínú Sakaraya ni òkúta tí a ń kọ̀ lé lóri tí ó sì ń mú iyapa àti pípín wá. Ipín náà wà láàárín ẹ̀gbẹ̀ olùjosin méjì; ẹ̀gbẹ̀ kan tí ń yọ̀ nígbà tí wọn bá rí òkúta náà, tí wọn sì fi í ẹ̀ se olóri igun wọn, tí wọn sì kọ̀ lé e lóri, àti ẹ̀gbẹ̀ kejì tí kò rí i, tí ó kọ̀ ọ̀, tí ó kọ̀sẹ̀ lóri rẹ̀, tí a sì pa á mọ̀lẹ̀ níkeyin nípasẹ̀ rẹ̀, èyí tí yóò sì di òkúta orí wọn tàbí òkúta ibojì wọn. Ẹ̀gbẹ̀ kan dá májẹ̀mú pẹ̀lú iyè, èkejì sì dá májẹ̀mú ikú.

Nínú itàn Sekaraya, Ísírẹ̀lì igbàani sẹ̀sẹ̀ jáde kúró ní Bábílónì láti tún Jerúsálemu kọ̀ àti láti mú un bọ̀ sípò. A yan Serubabèlì gégé bí gómìnà, a sì ní kí ó máa sàbójútó isẹ̀ náà. Ó fi òkúta ipilẹ̀ lélé ní ibèrẹ̀ isẹ̀ náà, ó sì gbe òkúta orí, tàbí òkúta iparí, kalẹ̀ ní ọ̀pin isẹ̀ náà. Itumọ̀ orúkọ Serubabèlì ni “ọ̀mọ̀ Bábílónì.” Gbogbo àwọn àsọ̀tẹ̀lẹ̀ ń tọ̀ka sí àwọn ojọ̀ ikeyin, orúkọ Serubabèlì sì jẹ̀ ààmì itàn irántí àngẹ̀lì kìn-in-ní nígbà tí a fi òkúta ipilẹ̀ lélé, orúkọ rẹ̀ sì tún jẹ̀ ààmì irántí àngẹ̀lì kẹ̀ta nígbà tí a gbe òkúta orí, tàbí òkúta iparí, kalẹ̀. Ifarahàn itújáde Èmí Mímọ̀, yálà nínú isísẹ̀ àkókò tàbí nínú isísẹ̀ kejì, ni a sojú rẹ̀ nípasẹ̀ orúkọ Serubabèlì (ọ̀mọ̀ Bábílónì), nítórí pé ó ń sojú isẹ̀ iránsẹ̀ náà tí ń pè iran ikeyin tí “àwọn ọ̀mọ̀ Bábílónì” pé kí wọn jáde. Ó ń sojú isẹ̀ iránsẹ̀ Igbe Àárín Ọ̀ru tí ó sẹ̀lẹ̀ nínú isísẹ̀ àkókò, tí ó sì fẹ̀rẹ̀ sẹ̀lẹ̀ nínú isísẹ̀ ikeyin tí Igbe Nílá.

Àwọn igi ọ̀lífí méjì, àwọn ẹ̀ka ọ̀lífí méjì, àti àwọn ẹ̀ni méjì tí a fi àmì ọ̀róró yàn, tí wọn sàpẹ̀rẹ̀ àwọn ikòkò wònyí tí àwọn ọ̀pá wúrà méjì tí ń tú ọ̀róró sínú wọn:

“Àwọn ẹni àmì-òróró tí n dúró lẹgbẹẹ Olúwa gbogbo ayé, ní ipò tí a ti fi fún Sátàni nígbà kan rí gégé bí Kérúbù aláboòjútó. Nípàsè àwọn ẹdà mímọ́ tí wọn yí itẹ̀ rẹ̀ ká, Olúwa n pa ibáńsòrò àídá mọ̀ pèlù àwọn olùgbé ayé. Òróró wúrà nàá ẹ̀pẹ̀pẹ̀ oore-òfẹ́ tí Ọlórún fi n pèsè fún àwọn fitilá àwọn onígàgbò, kí wọn má bà dáná yíyọ́ kí wọn sì kú. Bí kò bá ẹ̀ pé a n tú òróró mímọ́ yí láti ọ̀run wá nínú àwọn ìránṣẹ́ Ẹ̀mí Ọlórún, àwọn agbára ibi ì bá ti ní àkóso pátápátá lóri ẹ̀nìyàn.

“A n bu Ọlórún láiláyò nígbà tí a kò bá gba àwọn ifihàn tí ó n rán sí wa. Báyii ni a ẹ̀ n kọ̀ láti gba òróró wúrà tí yòò tú sínú ọ̀kàn wa, kí a lè fi í pín fún àwọn tí ó wà nínú òkùnkùn. Nígbà tí ikéde nàá bá dé pé, ‘Wò ó, ọ̀kọ̀ iyàwó n bọ; ẹ̀ jáde lọ̀ pàdẹ̀ rẹ̀,’ àwọn tí kò tii gba òróró mímọ́, tí kò sì tọ̀jú oore-òfẹ́ Kristi sínú ọ̀kàn wọn, yóò rí i, gégé bí àwọn wúndiá òmùgò, pé wọn kò tii múra tán láti pàdẹ̀ Olúwa wọn. Wọn kò ní agbára nínú ara wọn láti rí òróró nàá gbà, igbésí ayé wọn sì bàjẹ̀ pátápátá. Sùgbón bí a bá bèbẹ̀ fún Ẹ̀mí Mímọ́ Ọlórún, bí a bá sí n tọ̀rọ̀ bí Mose ẹ̀ tọ̀rọ̀ pé, ‘Fí ọ̀go rẹ̀ hàn mí,’ ifẹ́ Ọlórún yóò tú ká inú ọ̀kàn wa. Nípàsè àwọn ipáipù wúrà, a ó fi òróró wúrà nàá ránṣẹ́ sí wa. ‘Kì í ẹ̀ nípa agbára, bèbẹ̀ ni kì í ẹ̀ nípa ipá, sùgbón nípa Ẹ̀mí mi, ni Olúwa àwọn ọ̀mọ-ogun wí.’ Nípa gbigba àwọn itànṣán didán ti Oòrùn Òdodo, àwọn ọ̀mọ Ọlórún n tàn bí imọ̀lẹ̀ nínú ayé.” Review and Herald, July 20, 1897.

Sakaraya ti máa n béèrè léraléra pé ta ni àwọn igi ólífí méjèèjì nàá, nípa bèbẹ̀ ó n fa àkíyèsí sí onírúurú ààmì àwọn ẹ̀lẹ̀rìí méjèèjì nàá. Sister White fi àwọn igi ólífí méjèèjì nàá hàn gégé bí ẹ̀lẹ̀rìí méjèèjì ti Ifihàn orí kọ̀kànlá.

“Ní ti ẹ̀lẹ̀rìí méjèèjì ni wòlìi tún kéde pé: ‘Àwọn wònyí ni igi ólífí méjèèjì, àti ọ̀pá fitilá méjèèjì tí ó dúró níwájú Ọlórún ayé.’ ‘Òrò rẹ̀,’ ni akorin Sáàmù wí, ‘jẹ́ fitilá sí ẹ̀sẹ̀ mi, àti imọ̀lẹ̀ sí ọ̀nà mi.’ Ifihàn 11:4; Sáàmù 119:105. Ẹ̀lẹ̀rìí méjèèjì nàá dúró fún Ìwé Mímọ́ ti Májẹ̀mú Láéláé àti ti Májẹ̀mú Tuntun.” The Great Controversy, 267.

Sekaráyà ti fẹ́ lóye ẹ̀ni tí àwọn ẹ̀lẹ̀rìí méjèèjì wònyí jẹ́. Nínú Ìyípadà Orilẹ̀-èdè Faransé, Wọn ni Májẹ̀mú Láéláé àti Májẹ̀mú Tuntun. A ẹ̀pẹ̀pẹ̀ wọn gégé bí Mósè àti Élijà, tí ẹ̀ranko tí ó gòkè wá láti inú ibú àinísàlẹ̀ pa ní ojú ọ̀nà. Wọn dúró fún iṣẹ́-ìránṣẹ́ Future for America, tí a pa ní ojó Ketàdínlógún, oṣù Keje, ọ̀dún 2020.

Ní ibèrẹ̀ orí nàá, lẹ̀yìn tí a jí Sekaráyà lójú, nígbà tí a kó àwọn egungun gbígbe tí ó ti kú jọ, sùgbón tí wọn kò tii yè, Gabrieli béèrè pé, “Kì ni iwọ̀ rí?” Sekaráyà ẹ̀lẹ̀yẹ̀ ohun tí ó ti rí, lẹ̀yìn nàá ó sì béèrè pé, “Kì ni àwọn wònyí, olúwa mi?” Gabrieli fi itẹ̀numọ̀ hàn lóri kókó-ọ̀rọ̀ ibèèrè nàá, nípa fifi ibèèrè dá ibèèrè Sekaráyà lóhùn. Ó béèrè lówọ̀ Sekaráyà pé, “Ìwọ̀ kò mọ̀ ohun tí àwọn wònyí jẹ́ bí?” Nígbà nàá ni Gabrieli dáhùn pé, “Èyí ni ọ̀rò Olúwa sí Serubbábẹ̀li, pé, Kì í ẹ̀ nípa agbára, tàbí nípa ipá, bíkòṣe nípa Ẹ̀mí mi, ni Olúwa àwọn ọ̀mọ-ogun wí.”

Òrò Olúwa tí a fi fún Serubabeli ni pé, “Kì í ẹ̀ nípa agbára, bèbẹ̀ ni kì í ẹ̀ nípa ipá, bí kò ẹ̀ nípa Ẹ̀mí mi. Ta ni iwọ̀, iwọ̀ òkè nílá? níwájú Serubabeli iwọ̀ yóò di pètẹ̀lẹ̀: ọ̀n wóò sì mú òkúta orí rẹ̀ jáde pèlù ikéde nílá, wọn yóò máa ké pé, Oore-òfẹ́, oore-òfẹ́ ni fún un.”

Serubabeli, gomina nàá, dúró fún ojiṣẹ́ tí n pèsè ọ̀nà ní ibèrẹ̀ àti ní iparí itàn, níwájú ẹ̀ni tí òkè fi di pètẹ̀lẹ̀. Isaiah ẹ̀lẹ̀yẹ̀ iṣẹ́ ojiṣẹ́ kan nàá, ó sì wí pé yóò “ẹ̀ ọ̀nà wa tọ̀ ní aginjù fún Ọlórún wa,” àti pé yóò mú kí “gbogbo àfonifoji” “gbéga.” Yóò sì tún mú kí “gbogbo òkè àti gíga” “rẹ̀ sílẹ̀,” nítorí

“òkè nlá” tí ó wà níwájú gomina Serubabeli “yóò di pètélè.”

Ọlórún ni ó fún William Miller ní ihìnrere “àkókò méje.” Serubábèlì dúrò fún William Miller tí ó fi òkúta ipilè “àkókò méje” lélè, ó sì tún dúrò fún àwọn ọwọ́ tí “yóò mú òkúta orí jade” pèlú “ìké, ikígbe, Ore-ọfẹ, Ore-ọfẹ sí i.” Itúnrẹ̀rẹ̀ ọ̀rò náà “ore-ọfẹ” dúrò fún ihìnrere Ẹkún Ọ̀gànjó Ọ̀ru. “Ìké” náà dúrò fún ihìnrere kan náà gégé bí a ti sàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ nínú ẹkún nlá ti àngẹ̀lì kẹta, “ikígbe” náà sì dúrò fún Ẹkún Ọ̀gànjó Ọ̀ru. Gbogbo esè náà jẹ nípá ihìnrere Ẹkún Ọ̀gànjó Ọ̀ru. Ó jẹ nípá àwọn wúndiá tí wón sùn nínú ikú lójú pópó Ifihan mọ̀kànlá, tí ó gba àfonífojì àwọn egungun gbígbe òkú kojá. Ó jẹ nípá àjínde àwọn egungun gbígbe òkú náà, ó sì jẹ nípá ipa àsoṭélè ti “ògòngò iwò” tí àwọn wúndiá ọ̀lọgbón rí tí ó mú kí wón yò.

Léyìn náà Sekaràyà sọ pé, “síwájú sí i.” Síwájú sí i tùmọ̀ sí fífi ipínrò tí ó tẹ̀lẹ̀ e lóri èyí tí ó sáájú. Ó jẹ itọ́kasí sí ilàna àsoṭélè ti ilà lóri ilà. Ijíròrò tí ó sáájú ẹ̀ idánimò jíjì ní ọ̀gànjó ọ̀ru ti àwọn èniyàn Ọlórún, tí Sekaràyà sojú fún. Ijíròrò tí ó sáájú tẹ̀numọ̀ leraléra lóri ifẹ̀ àwọn èniyàn Ọlórún ní àwọn ojo ikeyin láti mọ̀ ẹ̀ni tí àwọn ẹ̀lẹ̀rìí méjì ti Ifihan mọ̀kànlá jẹ. Ijíròrò tí ó sáájú ẹ̀ idánimò pé Serubbabeli n sojú fún isẹ̀ náà nínú isípò àkókò, àti pèlú isẹ̀ náà nínú isípò ikeyin. Ó ẹ̀ idánimò pé “ọwọ́” Serubbabeli (tí ó n sojú fún agbára èniyàn), ni yóò fi ipilè òkúta àti òkúta orílẹ̀kalẹ̀ sílẹ̀, sùgbón isẹ̀ ọwọ̀ rẹ̀ jẹ, bẹ̀ẹ̀ sì ni ó sì jẹ, ohun tí a kàn fi agbára àtòrunwá ti Olùtùnù nìkan ẹ̀é mú ẹ̀.

Ijíròrò tí ó tẹ̀lẹ̀, èyí tí a gbòdò fi lé orí ijíròrò tí ó sáájú, fi hàn pé nígbà tí “ọwọ́ Serubbabeli” bá n parí isẹ̀ náà, nígbà náà ni àwọn èniyàn Ọlórún ní ojo ikeyin yóò “mọ̀ pé Olúwa” ni ó “rán” Gabrieli, ẹ̀ni tí n ru imọ̀lẹ̀, “sòdò” àwọn èniyàn Ọlórún. Wón yóò mọ̀ ilàna ibánisòrò ọ̀run náà tí í ẹ̀ otító àkókò tí a sàfihàn ní ibàsepò pèlú Ifihan Jésù Kristi. Láti kọ̀ iránsẹ̀ àti isẹ̀ Serubbabeli, ni láti kọ̀ iránsẹ̀ tí ó ti ọ̀dọ̀ Gabrieli wá, èyí tí ó gba lọwọ̀ Kristi, tí Ọ̀un náà sì gbà lọwọ̀ Baba.

Léyìn náà ni a tùmọ̀ àwọn ẹ̀ka méjì ti àwọn olùjosin náà. Ẹ̀ka kan “ti kẹ̀gàn ojo àwọn ohun kékeré?” Ẹ̀ka kejì yóò “yò” nígbà tí wón “yóò rí òkùn iwọn ní ọwọ́ Serubbábèlì pèlú àwọn méje wònyí” tí “jẹ̀ ojú Olúwa, tí n sáré kiri káàkiri gbogbo ayé.” Àwọn tí n kẹ̀gàn ojo àwọn ohun kékeré, wón n kẹ̀gàn isẹ̀ itàn William Miller gégé bí a ti sàfihàn rẹ̀ nípásẹ̀ “òkùn iwọn.” A fi wón wé àwọn tí n yò nígbà tí wón rí “òkùn iwọn” náà ní ọwọ́ Serubbábèlì. “Òkùn iwọn” Sakaraya ni òkúta ilé tí n mú ipinya wá. Ẹ̀ka kan n kẹ̀gàn “òkùn iwọn,” nítorí wón kò láti rí i pé “òkùn iwọn” náà ní ọwọ́ Serubbábèlì wá pèlú “àwọn méje wònyí.” Ọ̀rò náà “méje” tí ó wá pèlú “òkùn iwọn,” ni ọ̀rò Heberu kan náà tí a tùmọ̀ sí “àkókò méje” nínú Lefitiku ọ̀dún méjilélógún.

Léyìn náà, Sekaràyà tún sọ otító náà pé nígbà tí ó jí, kò mọ̀ ẹ̀ni tí àwọn ẹ̀lẹ̀rìí méjì náà jẹ. Nítorí náà, ó tún béèrè lẹ̀kàn sí i pé, “Kí ni àwọn igi olífi méjì wònyí?” Ó sì tún un sọ lẹ̀kansi, ní fífi ibèèrè béèrè pé, “Kí ni àwọn ẹ̀ka igi olífi méjì wònyí tí ó jẹ̀ pé nípásẹ̀ àwọn paipu wúra méjì náà ni wón ti n tú ọ̀róró wúra náà jade láti inú ara wón?” Gabrieli sì tẹ̀numọ̀ ibèèrè náà nípá títún fi ibèèrè dá ibèèrè Sekaràyà lóhùn pé, “Iwo kò ha mọ̀ ohun tí àwọn wònyí jẹ̀ bí?” èyí tí Sekaràyà dàhùn sí pé, “Rará.” Nígbà náà ni Gabrieli wí pé, “Àwọn wònyí ni àwọn ẹ̀ni-orí-mímọ̀ méjì, tí wón dúrò lẹ̀gbẹ̀ Olúwa gbogbo ayé.”

Orí bẹ̀rẹ̀ pèlú bí Gébúrelì ẹ̀ jì Sakaraya dide kúrò nínú oorun rẹ̀. Nítorí náà, Sakaraya dúrò fún àwọn wúndiá tí a jí ní ọ̀gànjó ọ̀ru; àti nígbà tí a bá jí àwọn wúndiá wònyí, a sàfihàn wón gégé bí ẹ̀ni tí ẹ̀rù lílẹ̀ tí ó pọ̀jù lọ̀ wá lóri láti mọ̀ ohun tí àwọn ẹ̀lẹ̀rìí méjèjèjì inú Iṣípáyá orí kọ̀kànlá dúrò fún.

Gbogbo àwọn iwé inú Bíbélì padé ara wọn, wọn sì parí nínú iwé Ìṣípáyá. Gbogbo àwọn wòlù fara mó ara wọn, nítorí Olórún kí í ṣe olùdásílẹ̀ idarúdapò. Gbogbo àwọn wòlù n sọrò nípa àwọn ojó ikeyin ju àwọn ojó tí wọn gbé ayé wọn lọ.

Gabrieli lo ilàna Alfa àti Omega nípa fifi hàn pé Serubabeli yóò bèrè işe kíkọ ténpìlì náà, yóò sì parí i. A ṣàfihàn işe rẹ̀ gégé bí fifi òkúta ipilẹ̀ lélé ní ibèrè àti òkúta orí ilé ní iparí. Serubabeli dúró fún işise àwọn Millerite àti işise Future for America.

Ohun tí Gabrieli fi hàn Sakaraya ni pé işe Èkún Òru, yálà nínú işipò àngẹ̀lì àkókó tàbí nínú işipò àngẹ̀lì kẹta, ni a ṣe pèlú agbára Èmí Mímó.

Nígbà tí wọn wà ní òkú ní ojú pópó, ayé yò lóri òkú wọn; sùgbón nígbà tí wọn jí dide, ayé sì bèrù, àwọn náà sì yò. Wọn yò nítorí wọn rí òjé iwọn àwọn “àkókò méje” náà ní ọwọ̀ Serubbábéli. Òjé iwọn náà ni òkúta tí a kọ̀ lé lóri, èyí tí ó ya àwọn ológbón kúrò lódò àwọn aṣiwèrè.

Sekariah kò sọ pé “àwọn méje,” ó sọ pé, “àwọn méje wònyen.” Wọn rí egbèrún méjì àti ọgórún-ún márún-ún ọdún méjilélógún ti itúkà. Ọrò tí a tùmò sí “méje” náà ni ọrò kan náà tí a tùmò sí “ìgbà méje” nínú Lefitiku ogún-ún àti mífà, ó sì n sọjú “èébú” irusókè tí a mú wá sórí ijọba àrìwá àti ti guúsù Israẹli. Iwé Dániẹli fi “àwọn méje wònyen” hàn gégé bí ibínú àkókó àti ikeyin.

Okuta ipilẹ̀ tí William Miller gbé kalẹ̀ ni “àwọn àkókò méje,” àti òkúta orí ilé tí işise angẹ̀lì kẹta gbé kalẹ̀ ni “àwọn àkókò méje.” Àwọn tí yóò yò nígbà tí wọn bá rí “àwọn méje wònyí” nínú jìjì Ìkígbe Lálẹ̀-Òru ti àwọn ojó ikeyin, wọn yóò jẹrì ipinya àti iyatò láàárín ohun iyebiye àti ohun asán. Àwọn iyebiye yóò yò bí wọn ṣe n wọ inú işọkan pípé, àwọn asán sì yóò mò ní pé jù pé wọn kò ní òróró tí ó ti n sọkalẹ̀ láti inú àwọn paipu wúra méjì náà. Òtító tí n mú idunnú wá fún egbé kan yóò di òkúta ikòsẹ̀ fún egbé kejì, bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé ó wà nihin-in kí gbogbo àwọn tí ó ní ifẹ̀ láti rí lè rí i.

Gégé bí “àkókò méje” ṣe di idánwò ní ibèrè ní ọdún 1856, nígbà tí Adventismu Filadelfia yí padà sí Adventismu Laodíkia, bèrè ni “àkókò méje” tún di idánwò lẹ̀kansi ní iparí, gan-an ní ibi tí Adventismu Laodíkia ti n yí padà sí Adventismu Filadelfia. Idánwò náà ní ibèrè ni a kùnà sí ní ọdún 1863, pèlú ikòsílẹ̀ ẹkọ̀ Bíbélì ti “àkókò méje.” Àwọn tí yóò kùnà nínú idánwò náà ní iparí ní ọdún 2023, yóò ṣe bèrè nítorí pé wọn kọ irírí tí itójú tí “àkókò méje” ti Lefitiku ogún-méfà tọka sí n bèrè.

Ó ṣe pàtàkì láti fi hàn pé iwé Dániẹli fara mó “àkókò méje” náà ní kíkún, kí a tó bèrè sí í ronú lóri ihinrere àṣotẹlẹ̀ ti àwọn orí mífà àkókó nínú iwé Dániẹli, nítorí pé orí kerin àti ikarún-ún jẹ nípa “àkókò méje” náà, wọn sì n tọka sí ibèrè àti òpin àwọn iwo méjèjè ti ẹranko ayé nínú Ìfihàn orí kẹtálá.

A ó bèrè işakíyèsí wa nípa àwọn orí mífà àkókó wònyen nínú àpilẹ̀kọ̀ tí ó kàn.

“Ìmòlẹ̀ tí Dániẹli gbà lówó Olórún ni a fi pátápátá fún àwọn ojó ikeyin wònyí. Àwọn iran tí ó rí létí bèbè Ulai àti Hiddekel, àwọn odò nlá ilẹ̀ Sínàri, n ṣe ní isinsin yí, gbogbo àwọn işelẹ̀ tí a ti sọ tẹlẹ̀ yóò sì ṣe láipé.”

“Kí a ronú nípa ipò orílẹ̀-èdè àwọn Júù nígbà tí a fi àwọn àṣotẹlẹ̀ Dániẹli fún wọn.

“E jẹ́ kí a fi àkókò púpò sí i fún ikékọ́ Bibeli. A kò lóye ọ̀rọ̀ náà gégé bí ó ti yẹ́ kí a lóye rẹ̀. Ìwé Ìfihàn sí sílẹ̀ pẹ̀lú àṣẹ̀ sí wa pé kí a lóye ọ̀tọ̀nì tí ó ní nínú rẹ̀. ‘Alábùkún-fún ni ẹ̀ni tí ń ka, àti àwọn tí ń gbọ́ ọ̀rọ̀ àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ yìí,’ ni Ọ̀lọ̀run kéde, ‘tí wọn sì pa àwọn ǹnkan wònyí mọ́ tí a kọ́ sínú rẹ̀: nítorí àkókò tí sún mólé.’ Nígbà tí àwa gégé bí ẹ̀niyàn kan bá lóye ohun tí ìwé yìí tùmọ́ sí fún wa, a ó rí ìjìnlẹ̀ ìjìnde ńlá kan láàárín wa. A kò tii lóye àwọn ẹ̀kọ́ tí ó ń kọ́ ní kíkún, láika àṣẹ̀ tí a fi fún wa pé kí a wá a, kí a sì kẹ́kọ́ rẹ̀.”

“Ní àtẹ̀yinwá, àwọn olùkóni ti sọ pé Dániẹ̀lì àti Ìṣípáyá jẹ́ àwọn ìwé tí a fi ẹ̀dìdì dì, àwọn ẹ̀niyàn sì ti yí kúrò lódò wọn. Aṣọ̀ ibòjú tí àdìtú tí ó dàbí ẹ̀ni pé ó wà nínú rẹ̀ ti mú kí ọ̀pọ̀ ẹ̀niyàn má gbé e sókè, Ọ̀lọ̀run tikára Rẹ̀ ti yọ ọ́ kúrò lórí àwọn apa wònyí ti ọ̀rọ̀ Rẹ̀. Orúkọ náà gan-an, ‘Ìṣípáyá,’ tako gbólóhùn náà pé ìwé tí a fi ẹ̀dìdì dì ni í ṣe. ‘Ìṣípáyá’ tùmọ́ sí pé a ti sí ohun kan tí ó ṣe pàtàkì payá. Àwọn ọ̀títọ́ inú ìwé yìí ni a kọ́ sí àwọn tí ń gbé ní àwọn ojọ́ ikẹ̀yin wònyí. A dúró pẹ̀lú ibòjú tí a ti yọ kúrò ní ibi mímọ́ ti àwọn ohun mímọ́. Kì í ṣe pé ká dúró níta. A gbòdò wólé, kí í ṣe pẹ̀lú àwọn ìronú aibikita, aláibòwò, tàbí pẹ̀lú ìrìn àtẹ̀gùn, sùgbón pẹ̀lú ọ̀wò àti ìbèrù Ọ̀lọ̀run. A ń sún mọ́ àkókò náà nígbà tí àwọn àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ inú ìwé Ìṣípáyá yóò ṣe.”

Testimonies to Ministers, 113.